
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2019

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Αφειρηρία το μέλλον
Θέματα και Απαντήσεις

Επιμέλεια: Ομάδα Φιλολόγων

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφειρηρία το μέλλον

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφειρηρία το μέλλον

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφειρηρία το μέλλον

ΓΥΜΝΑΣΙΟ / ΛΥΚΕΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφειρηρία το μέλλον

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφειρηρία το μέλλον

<http://www.othisi.gr>

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφειρηρία το μέλλον

Παρασκευή, 7 Ιουνίου 2019

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ

[Επίκληση των αξιών της δημοκρατίας]

Αρετήρια το μέλλον

Αρετήρια το μέλλον

Χρειάζεται μια απάντηση στο βασικό ερώτημα που άκουσα να επαναλαμβάνεται συχνά, κυρίως από τους νέους οι οποίοι τόσο εύκολα αυταπατώνται κι εξίσου εύκολα απογοητεύονται: Αφού η δημοκρατία είναι κατά κύριο λόγο ένα σύνολο διαδικαστικών κανόνων, πώς μπορούμε να έχουμε την απαίτηση να βασιζόμαστε στους «ενεργούς πολίτες»; Για να έχουμε ενεργούς πολίτες, δεν χρειάζονται άραγε και ιδανικά; Και βέβαια χρειάζονται τα ιδανικά. Πώς όμως να μην πάρουμε υπόψη μας τις μεγάλες ιδεολογικές συγκρούσεις που δημιούργησαν αυτούς τους κανόνες; Θέλετε να δοκιμάσουμε να τις απαριθμήσουμε;

Πρώτο μεταξύ όλων συναντάμε μέσα από αιώνες αμείλικτων θρησκευτικών πολέμων το ιδανικό της ανοχής. Αν σήμερα απειλείται η ειρήνη στον κόσμο, η απειλή προέρχεται για άλλη μια φορά από τον φανατισμό, δηλαδή από την τυφλή πίστη στη δική μας αλήθεια και ότι αυτή μπορεί να επιβληθεί με τη βία. Δεν χρειάζονται παραδείγματα: τα έχουμε καθημερινά μπροστά στα μάτια μας.

Έπειτα έρχεται το ιδανικό της μη βίας. Ποτέ μου δεν ξεχνώ τη διδαχή του Καρλ Πόπερ¹, σύμφωνα με την οποία αυτό που ουσιαστικά διακρίνει μια δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μονάχα στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες. Οι τυπικοί κανόνες της δημοκρατίας, που τόσο συχνά γίνονται αντικείμενο χλευασμού, εισήγαγαν για πρώτη φορά στην ιστορία τρόπους συμβίωσης που είχαν στόχο την επίλυση των κοινωνικών συγκρούσεων χωρίς τη χρήση βίας. Μόνον εκεί όπου οι κανόνες αυτοί γίνονται σεβαστοί, ο αντίπαλος δεν θεωρείται πλέον εχθρός που πρέπει να εξοντωθεί αλλά αυτός που μας αντιπολιτεύεται και αύριο μπορεί να πάρει τη θέση μας.

Τρίτο, το ιδανικό της σταδιακής ανανέωσης της κοινωνίας μέσα από την ελεύθερη αντιπαράθεση των ιδεών και την αλλαγή της νοοτροπίας και του τρόπου ζωής. Μόνο η δημοκρατία επιτρέπει τη διαμόρφωση και την εξάπλωση των ειρηνικών επαναστάσεων, όπως συνέβη τις τελευταίες δεκαετίες με την αλλαγή στις σχέσεις των δύο φύλων, που ίσως να είναι η μεγαλύτερη επανάσταση της εποχής μας.

Τέλος, το ιδανικό της αδελφότητας (η fraternité της Γαλλικής Επανάστασης). Η ιστορία του ανθρώπου είναι σε μεγάλο βαθμό ιστορία συγκρούσεων αδελφοκτόνων.

¹ Καρλ Πόπερ: Φιλόσοφος του 20ού αι.

Στο έργο του Φιλοσοφία της Ιστορίας ο Χέγκελ² χαρακτήρισε την Ιστορία ως «απέραντο σφαγείο». Μπορούμε να τον διαψεύσουμε; Σε καμία χώρα του κόσμου δεν υπάρχει περίπτωση να διαρκεί επί μακρόν η δημοκρατία δίχως να γίνει ήθος και συμπεριφορά.

Πώς όμως μπορεί να γίνει αυτό δίχως την αναγνώριση της αδελφότητας που ενώνει όλους τους ανθρώπους σε ένα κοινό πεπρωμένο; Η αναγνώριση αυτού του γεγονότος είναι τόσο περισσότερο αναγκαία σήμερα, που καθημερινά συνειδητοποιούμε αυτό το κοινό πεπρωμένο και θα έπρεπε να ενεργήσουμε με συνέπεια όσο υπάρχει ακόμα αυτή η μικρή φλόγα της λογικής που φωτίζει την πορεία μας.

Απόσπασμα από το βιβλίο του Norberto Bobbio, Το μέλλον της δημοκρατίας, μετάφραση Π. Ράμος. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής, 1993, σελ. 49-51.

ΘΕΜΑ Α1.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (90-110 λέξεις).

Μονάδες 25

ΛΥΣΗ

Στο κείμενο αυτό ο συγγραφέας αναλύει τις βασικές δημοκρατικές αρχές που πρέπει να τηρούν οι ενεργοί πολίτες. Ειδικότερα, στην απογοήτευση των νέων για τη δημοκρατία ο συγγραφέας αντιτείνει την ανάγκη ύπαρξης ενεργών πολιτών με ιδανικά και πίστη στους κανόνες που βασίζονται στις αρχές αυτές. Τέτοιες είναι η ανοχή, ως αντίδοτο στο φανατισμό, η επίλυση των κοινωνικών συγκρούσεων χωρίς τη χρήση βίας, όπως και η αλλαγή της κοινωνικής νοοτροπίας μέσω ειρηνικών επαναστάσεων. Τέλος, το ιδανικό της αδελφότητας, το οποίο προϋποθέτει ήθος και δημοκρατική συμπεριφορά, αφορά όλους τους ανθρώπους και γι' αυτό ιδιαίτερα σήμερα είναι απαραίτητη, σύμφωνα με το συγγραφέα, η διαρκής και συνεπής υπεράσπισή του.

ΘΕΜΑ Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

α. Κυρίως οι νέοι αμφισβητούν τη δυνατότητα της δημοκρατίας να βασίζεται στους «ενεργούς πολίτες».

β. Η αλλαγή στις σχέσεις των δύο φύλων δεν εντάσσεται στις ειρηνικές επαναστάσεις.

γ. Η μακροβιότητα της δημοκρατίας προϋποθέτει ανάλογη στάση ζωής.

² Γ. Β. Φ. Χέγκελ: Φιλόσοφος του 19ου αι.

δ. Ο φανατισμός και η βία βρίσκονται στον αντίποδα της ανοχής.

ε. Στόχος των δημοκρατικών πολιτευμάτων δεν είναι η ειρηνική επίλυση των κοινωνικών συγκρούσεων.

Μονάδες 10

ΛΥΣΗ

- α. Σωστό
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

B2. α. Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο περιπτώσεις επίκλησης στην αυθεντία (μονάδες 2).

β. Για ποιον λόγο χρησιμοποιεί ο συγγραφέας την επίκληση σε κάθε μία περίπτωση; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο (μονάδες 4).

Μονάδες 6

ΛΥΣΗ

α.

Δύο περιπτώσεις επίκλησης στην αυθεντία μέσα στο κείμενο είναι οι εξής:

- «Ποτέ μου δεν ξεχνώ τη διδαχή του Καρλ Πόπερ, σύμφωνα με την οποία αυτό που ουσιαστικά διακρίνει με δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μονάχα στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες (τρίτη παράγραφος)»
- Στο έργο του Φιλοσοφία της Ιστορίας ο Χέγκελ χαρακτήρισε την Ιστορία ως «απέραντο σφαγείο» (πέμπτη παράγραφος).

β.

Και στις δύο περιπτώσεις η επίκληση στην αυθεντία προσδίδει **κύρος και αξιοπιστία** στις απόψεις του συγγραφέα, αφού αυτός επικαλείται δύο πρόσωπα περσιωπής και αδιαμφισβήτητου κύρους, των οποίων τις θέσεις συμμερίζεται. Ειδικότερα, στην πρώτη περίπτωση η επίκληση στην αυθεντία του Πόπερ **ενισχύει τη θέση του** ότι το ιδανικό της μη βίας αποτελεί βασική ιδεολογική αρχή του πολιτεύματος της δημοκρατίας. Στη δεύτερη περίπτωση, η επίκληση στην αυθεντία του Χέγκελ **υποστηρίζει την άποψη** ότι η «ιστορία του ανθρώπου είναι σε μεγάλο βαθμό ιστορία συγκρούσεων αδελφοκτόνων». Το γεγονός ότι ο συγγραφέας διερωτάται αν «μπορούμε να τον διαψεύσουμε» σημαίνει ότι κάνει πιο εμφανή την προσπάθειά του να αναιρέσει πιθανή αμφισβήτηση των θέσεών του.

B3. α. Να ξαναγράψετε κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις της τρίτης παραγράφου, αντικαθιστώντας την υπογραμμισμένη λέξη με μία άλλη, σημασιολογικά ισοδύναμη:

1. «... δεν ξεχνώ τη διδαχή του Καρλ Πόπερ ...».
2. «... γίνονται αντικείμενα χλευασμού ...».
3. «... εισήγαγαν στην ιστορία τρόπους συμβίωσης ...».
4. «... αυτός που μας αντιπολιτεύεται ...».

Μονάδες 4

β. Σε κάθε ένα από τα παρακάτω αποσπάσματα, να αναγνωρίσετε τη λειτουργία της γλώσσας στις υπογραμμισμένες φράσεις (μονάδες 2) και να αποδώσετε τη σημασία τους μονολεκτικά ή περιφραστικά (μονάδες 4):

1. «... ο Χέγκελ χαρακτήρισε την Ιστορία ως “απέραντο σφαγείο”...» (5η παράγραφος).
2. «... η μικρή φλόγα της λογικής που φωτίζει την πορεία μας.» (6η παράγραφος).

Μονάδες 6

ΛΥΣΗ

α.

1. «... δεν ξεχνώ τη διδασκαλία, το δίδαγμα, τη νουθεσία του Καρλ Πόπερ...»
2. «... γίνονται αντικείμενα εμπαιγμού, κοροϊδίας, σαρκασμού...»
3. «... εισήγαγαν στην ιστορία τρόπους συνύπαρξης...»
4. «... αυτός που μας αντιτίθεται, εναντιώνεται...»

β. Σε κάθε ένα από τα παρακάτω αποσπάσματα η λειτουργία της γλώσσας είναι ποιητική (μεταφορική/ συνυποδηλωτική). Η σημασία τους αποδίδεται ως εξής:

1. «... ο Χέγκελ χαρακτήρισε την ιστορία ως αχανή τόπο νεκρών/ ως τεράστιο νεκροταφείο/ ως έκταση γεμάτη νεκρούς/ ως ένα νεκροταφείο/ ως πεδίο αιματηρών συγκρούσεων»
2. «... η μικρή φλόγα της λογικής που μας δείχνει τον δρόμο/ νοηματοδοτεί τη ζωή μας/ μας κατευθύνει»

B4. α. Στα υφολογικά χαρακτηριστικά του δοκιμίου συμπεριλαμβάνονται τα παρακάτω:

1. σύνθετη δομή προτάσεων που επιτυγχάνεται με τη χρήση υποτακτικού λόγου, και
2. κάποια προφορικότητα στο ύφος που δείχνει διάθεση του δοκιμογράφου να επικοινωνήσει με τον αναγνώστη.

Για κάθε ένα από τα παραπάνω χαρακτηριστικά να εντοπίσετε στο κείμενο δύο (2) παραδείγματα και να τα μεταφέρετε στο τετράδιό σας.

Μονάδες 4

β. Να εξηγήσετε τη χρήση του σημείου στίξης της παρένθεσης που βρίσκεται στην 5η παράγραφο: «... (η fraternité της Γαλλικής επανάστασης) ...».

Μονάδες 2

γ. Στην παρακάτω φράση να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης (ενεργητική – παθητική) (μονάδα 1) και να το μετατρέψετε στο άλλο είδος (μονάδες 2): «... Μόνο η δημοκρατία επιτρέπει τη διαμόρφωση και την εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων ...».

Μονάδες 3

ΛΥΣΗ

α. Τα συγκεκριμένα υφολογικά χαρακτηριστικά του δοκιμίου εντοπίζονται, ενδεικτικά, στα ακόλουθα χωρία:

1. Υποτακτικός λόγος που καθιστά σύνθετη τη δομή των προτάσεων εντοπίζεται σε σημεία όπως:

- 3^η (§): «Οι τυπικοί κανόνες της δημοκρατίας, που τόσο συχνά...χωρίς τη χρήση βίας». (κύρια πρόταση και δύο δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις)
- 3^η (§): «Μόνο εκεί όπου οι κανόνες αυτοί ... τη θέση μας». (κύρια πρόταση και τρεις δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις)
- 6^η (§): «Η αναγνώριση αυτού του γεγονότος είναι τόσο περισσότερο αναγκαία σήμερα, που ... που φωτίζει την πορεία μας». (δύο κύριες προτάσεις και τρεις δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις)

2. Προφορικότητα του ύφους που σχετίζεται με την πρόθεση του δοκιμογράφου να επικοινωνήσει με τον αναγνώστη/να καταστήσει πιο άμεσο το κείμενό του, εντοπίζεται σε χωρία όπως:

- 1^η (§): «Θέλετε να δοκιμάσουμε να τις απαριθμήσουμε;»
- 1^η (§): «... στο βασικό ερώτημα που άκουσα να επαναλαμβάνεται συχνά».
- 2^η (§): «Δεν χρειάζονται παραδείγματα· τα έχουμε καθημερινά μπροστά μας».
- 3^η (§): «Ποτέ μου δεν ξεχνώ τη διδαχή του Καρλ Πόπερ».

- 3^η (§): «... οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες».

β. Η παρένθεση λειτουργεί ως **επεξήγηση**, εφόσον περικλείει τον όρο «fraternité της Γαλλικής Επανάστασης» που **εξηγεί/αποσαφηνίζει** την προηγούμενη φράση «το ιδανικό της αδελφότητας».

γ.

Η σύνταξη της περιόδου είναι ενεργητική, εφόσον το ρήμα **επιτρέπει** βρίσκεται σε ενεργητική φωνή και διάθεση.

Μετατροπή σε **παθητική** σύνταξη:

«Μόνο από τη δημοκρατία επιτρέπονται η διαμόρφωση και η εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων».

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. «Για να διατηρούν τις βασικές τους αρχές, οι σύγχρονες δημοκρατίες βασίζονται στη δράση των ενεργών πολιτών» είναι το θέμα αφιερώματος στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σου.

Σε ένα άρθρο 500-600 λέξεων να παρουσιάσεις τεκμηριωμένα τις θέσεις σου για το θέμα, εστιάζοντας:

- στις ενέργειες με τις οποίες ο πολίτης κάνει πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητά του, και
- στις δράσεις με τις οποίες το σχολείο μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ήθος.

Προσοχή: στο άρθρο να μην αναγράψετε το ονοματεπώνυμό σας.

Μονάδες 40

Πρόλογος

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Τίτλος

Πάγια διαπίστωση αποτελεί η διακήρυξη πολλών έγκυρων προσωπικοτήτων ότι «σε μια δημοκρατική πολιτεία δεν αρκεί να ενδιαφερόμαστε μόνο για το τι θα γίνει γενικά επιρρίπτοντας αποκλειστικά την ευθύνη στις εκάστοτε πολιτικές εξουσίες αλλά και για το τι εμείς οι ίδιοι μπορούμε να κάνουμε». Ο αρχαίος νομοθέτης Σόλων σε μία από τις ελεγείες του γράφει «Κανείς δεν μπορεί να γλιτώσει από τη δημόσια συμφορά. Όπου και αν κρουφτεί αυτή θα τον βρει, θα πέσει πάνω του και θα τον πλακώσει. Ευτυχισμένη είναι η πόλη που γεννάει πολίτες που νοιάζονται για το κοινό συμφέρον» και αυτό πρέπει να είναι το κύριο μέλημα κάθε γνήσιου δημοκρατικού σχολείου.

Κ. Μέρος

1^η Νοηματική Ενότητα

Θ.Π.1: Ο γνήσιος δημοκρατικός πολίτης φροντίζει η πολιτική δράση του να είναι συμβατή με τις βασικές αρχές της δημοκρατίας αναλαμβάνοντας την κοινωνική του ευθύνη.

- Συμμετέχει γόνιμα στα κοινά ασκώντας το εκλογικό του δικαίωμα, το οποίο προϋποθέτει τη διαρκή ενημέρωσή του και προτάσσει μέσω των πολιτικών επιλογών του το κοινό καλό.
- Είναι ενεργός πολίτης και μέσω των συμμετοχικών θεσμών (κόμματα, συνδικάτα, τοπική αυτοδιοίκηση κ.λπ.) ασκεί πίεση στους πολιτικούς για την επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων και τη γενικότερη αναβάθμιση της κοινωνίας.
- Στελεχώνει εθελοντικές οργανώσεις είτε εντάσσεται σε προγράμματα εθελοντικής δράσης που διοργανώνουν κοινωνικοί φορείς, προκειμένου να προσφέρει τη βοήθειά του στον συνάνθρωπο, να αμβλυνθούν οι κοινωνικές ανισότητες και να αποδείξει έμπρακτα το σεβασμό στον συνάνθρωπο.

Θ.Π.2: Με δεδομένο ότι η δημοκρατία εκτός από πολίτευμα συνιστά μια ολόκληρη φιλοσοφία, έναν τρόπο ζωής, ο πολίτης οφείλει να τη στηρίζει με το ήθος και μέσω των δράσεών του να την υλοποιεί.

- Επιδεικνύει ανοχή στο διαφορετικό, απορρίπτοντας κάθε μορφή διακρίσεων, φανατισμού, ρατσισμού και βίας σεβόμενος τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Επιλέγει τον εποικοδομητικό διάλογο που αποδεικνύει το σεβασμό στο συνάνθρωπο και επιτρέπει τη γόνιμη ανταλλαγή απόψεων και ιδεών για την εξεύρεση των βέλτιστων λύσεων στα κοινά προβλήματα.
- Σέβεται τους θεσμούς και τηρεί τους νόμους της δημοκρατικής πολιτείας χωρίς αυτό να σημαίνει παθητική υπακοή (ο ενεργός πολίτης οφείλει να αγωνιστεί με πειθώ για την αλλαγή ενός αντιλαϊκού νόμου ή τη συμπλήρωση και βελτίωση κάποιου νόμου).
- Ενστερνίζεται διεθνιστικές αντιλήψεις που προάγουν τα ιδεώδη της ειρήνης και της συνεργασίας των λαών.

Μεταβατική Παράγραφος

Το δημοκρατικό ήθος αποτελεί βασικό πυλώνα της δημοκρατίας και γι' αυτό το σχολείο, ως βασικός φορέας πολιτικοποίησης, οφείλει να το καλλιεργεί.

Θ.Π.3: Το σχολείο έχει τη δυνατότητα να διαμορφώσει ενεργούς πολίτες με ένα πλήθος δράσεων ενδοσχολικά.

- **Αξιοποίηση του διαλόγου** στη διδακτική πράξη με στόχο την προαγωγή του ομαδοσυνεργατικού πνεύματος.
- **Τήρηση του σχολικού κανονισμού** προκειμένου οι μαθητές να παραδειγματίζονται και να συνειδητοποιούν την αξία της υπακοής σε κανόνες.
- **Ουσιαστική λειτουργία των μαθητικών κοινοτήτων:** με τον διάλογο και τη συλλογική λήψη αποφάσεων μέσω της συνεργασίας με συλλόγους γονέων και καθηγητών οι νέοι εξοικειώνονται με τις δημοκρατικές διαδικασίες.
- **Εκδηλώσεις πολιτικού προβληματισμού** με στόχο την ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση των νέων σε ζητήματα που αφορούν την κοινωνία τους (π.χ. συζητήσεις με διανοούμενους στον χώρο του σχολείου, ομιλίες με αφορμή επετείους)
- **Ρητορικοί διαγωνισμοί** με αντιπαράθεση επιχειρημάτων που συντελούν στη συγκρότηση πολιτικής σκέψης και άποψης.
- **Συνθετικές εργασίες:** επαφή με κείμενα ή οπτικοακουστικό υλικό σχετικό με τις διαχρονικές αρχές της δημοκρατίας, τις νέες δυναμικές και τις αντιφάσεις – ανοιχτά προβλήματα που αυτές επάγονται (η δημοκρατία δεν είναι στατική κατάσταση αλλά διαρκής εξέλιξη και ως εκ τούτου απαιτεί συνεχή αγώνα για τη διεύρυνσή της, στοχασμό, αναστοχασμό και δράση).

Θ.Π.4: Ταυτόχρονα, η επίτευξη του στόχου της θετικής πολιτικοποίησης του νέου μπορεί να υλοποιηθεί μέσω της σύνδεσης του σχολείου με την κοινωνία.

- **Διοργάνωση εθελοντικών δράσεων** από την ίδια τη σχολική κοινότητα ή και η συμμετοχή της σε αντίστοιχες πρωτοβουλίες της τοπικής αυτοδιοίκησης ή ομάδες πολιτών (π.χ. οικολογικές εξορμήσεις, φιλανθρωπικές δράσεις)
- **Αξιοποίηση θεσμών**, όπως η Βουλή των Εφήβων, το μοντέλο Ηνωμένων Εθνών κ.α. που αποτελούν βήμα πολιτικής έκφρασης και γνωριμίας με τον κοινοβουλευτισμό, το αντιπροσωπευτικό σύστημα κ.α.
- **Προγράμματα που προάγουν την επαφή με το διαφορετικό**, τη διαφορετική κουλτούρα όπως: εκπαιδευτικές εκδρομές σε χώρες του εξωτερικού, επισκέψεις σε χώρους ιστορικής μνήμης, ανταλλαγές μαθητών κ.λπ.

Επίλογος

Η δημοκρατία, τελικά, είναι μια διεκυστίνδα μεταξύ εξουσίας και λαού και απαιτεί ενεργοποίηση του τελευταίου. Και αυτό γιατί η δημοκρατία δεν δυσπιστεί προς τους πολλούς μα προς τους λίγους, τους «εν εξουσία», γι' αυτό και έχει την τάση να τους εναλλάσσει δίνοντας στους πολλούς τη δυνατότητα της δια της ψήφου επιλογής. Άλλωστε, ο Θουκυδίδης στον Επιτάφιο του Περικλή διακήρυσσε, πολλούς αιώνες πριν, πως ο πολίτης που δεν συμμετέχει στα πολιτικά δεν είναι απλώς φιλήσυχος αλλά άχρηστος.

Απειρία το μέλλον

Απειρία το μέλλον

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Κείμενο απόσπασμα από το βιβλίο «Το μέλλον της Δημοκρατίας» του Ιταλού φιλοσόφου, πολιτειολόγου και πολιτικού Noberto Bobbio. Πρόκειται για εξαιρετική επιλογή, εφόσον τόσο από πλευράς περιεχομένου όσο και από πλευράς δομής το κείμενο είναι άψογο. Οι σαφείς νοηματικές αρθρώσεις – λογικές ακολουθίες είναι εμφανέστατες, πράγμα που διευκολύνει την εξαγωγή περίληψης. Θα πρέπει, ωστόσο, να επισημάνουμε το γεγονός πως από πλευράς περιεχομένου αναφέρονται ιστορικά και φιλοσοφικά ζητήματα, τα οποία ενδεχομένως να αγνοεί ο μέσος μαθητής. Παρ' όλα αυτά, το σαφές νοηματικό πλαίσιο στο οποίο οι συγκεκριμένες αναφορές εντάσσονται δε δημιουργεί πρόβλημα κατανόησης. Σε ό,τι αφορά τις ασκήσεις, θα πρέπει να επισημάνουμε κάποιες δυσκολίες. Ειδικότερα, ιδιαίτερη δυσκολία παρουσιάζουν οι λεξιλογικές ασκήσεις που απευθύνονται σε μαθητές που διαθέτουν γλωσσικό πλούτο πάνω από το μέσο όρο. Η παραγωγή λόγου αναφέρεται στο διαρκές ζητούμενο της Δημοκρατίας, που είναι η εφαρμογή της από τον κάθε πολίτη στην πράξη. Στο δεύτερο ζητούμενο, ωστόσο, η προσέγγιση από την πλευρά των μαθητών μπορεί να είναι βιωματική, σύμφωνα με τις εμπειρίες τους από τη σχολική ζωή. Το θέμα έχει παρουσιαστεί αναλυτικά στην ενότητα «Δημοκρατία» από το 2ο τεύχος της σειράς βιβλίων «Μικρές τομές σε μεγάλα θέματα» (σελ. 347-367) των εκδόσεων του ομίλου ΩΘΗΣΗ, καθώς και σε πρόσφατο κριτήριο αξιολόγησης, που επεξεργαστήκαμε με τους μαθητές μας.